

Model of Student Care and Support System Management of Ratchaprachanukroh School Group 7, Southern Region, under the Office of Special Education Administration

Nitiya Choomanee^{1*}, Nantapong Milaehman² & Anu Jarernvongrayab³

1 *Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Thailand*

2 *Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Thailand*

3 *Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University, Thailand*

* *Corresponding author. E-mail: nitiya433058@gmail.com*

Abstract

This research aims to 1) study the operating conditions of the student care system, 2) create a model for organizing the student care system, and 3) assess the appropriateness and feasibility of the model. This study uses a research and development approach. The target group is 29 school administrators who were chosen by purposive sampling, and 192 teachers of Rajaprachanukroh School, Group 7, Southern Region, under the Office of Special Education Administration, who were selected by simple random sampling. The instruments used for data collection include a questionnaire on the operating conditions, a suitability assessment form, and a data recording form. The statistics used for data analysis are frequency, percentage, and mean. The research results found that 1) the overall state of the student care system operation was at a moderate level. When each aspect is considered, the aspect with the highest average value is student promotion, followed by student screening, referral, prevention and problem solving, and individual student recognition. 2) The form of the student care system organization consists of (1) principles, (2) objectives, (3) processes and procedures, (4) roles and responsibilities in the operation, and (5) important factors affecting the efficiency of the operation. 3) The appropriateness and feasibility of the form of the student care system organization were at the highest overall level.

Keywords: Student Care System, Rajaprachanukroh School, Office of Special Education Administration

รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

นิตยา ชุมณี^{1*} นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น² และ อนุ เจริญวงศ์ระยัย³

1 ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

2 ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

3 ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

* Corresponding author. E-mail: nitiya433058@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นวิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน โดยใช้ผู้บริหารทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และครูผู้สอน 192 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การส่งเสริมนักเรียน รองลงมาได้แก่ การคัดกรองนักเรียน การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการและขั้นตอน (4) บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (5) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน 3) ความเหมาะสมและของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์การถดถอยทางการศึกษา (Education Loss) ที่รุนแรงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาและการพัฒนาของผู้เรียน รัฐบาล หน่วยงานการศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องร่วมมือกันดำเนินการในหลายมิติ รวมถึงการเพิ่มการสนับสนุนครูในพื้นที่ห่างไกล การจัดโปรแกรมให้คำปรึกษา การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียน และการสร้างเครือข่ายสนับสนุนระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid Learning) ที่สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ การแก้ปัญหาในครั้งนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยฟื้นฟูคุณภาพการศึกษาในระยะสั้น แต่ยังเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่แข็งแกร่ง ยืดหยุ่น และพร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคตอีกด้วย (ศิโรจน์ ผลพันธิน และคณะ, 2565; ภูมิพัฒน์ ศรีวิชิรพัฒน์, 2565) อีกทั้งยังสร้างผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครอบครัว ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนหนึ่งถูกปล่อยปละเลย มีพฤติกรรมรุนแรง ประพฤติไม่เหมาะสมกับวัย มีแนวโน้มเบี่ยงเบนทางเพศ มีปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ติดการพนัน หมกหมุ่นกับอบายมุขและสิ่งเสพติด มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ขาดตัวตาย เล่นการพนัน และอื่น ๆ (องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย, 2554)

ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะช่วยให้ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือผู้เรียน กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544) จึงได้กำหนดแนวทางในระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในโรงเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน และการส่งต่อและการป้องกันแก้ไขปัญหา เมื่อพบว่านักเรียนไม่สามารถได้รับการช่วยเหลือได้จากครูที่ปรึกษาเพียงพอ การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักนักเรียน การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา รวมไปถึงการป้องกันและการแก้ไขปัญหาต่างๆ การทำงานในลักษณะนี้จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนานักเรียนในโรงเรียนสามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มที่และครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน (เบญจวรรณ นุ่นทอง และคณะ, 2561)

กรมสุขภาพจิต (2562) รายงานว่า ในปี 2562 อัตราการฆ่าตัวตายรวมทุกกลุ่มอายุอยู่ที่ 6.64 คนต่อแสนประชากร โดยในกลุ่มอายุ 10-19 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 2.51 สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ ยังเปิดเผยข้อมูลว่า ในปีงบประมาณ 2562 มีวัยรุ่นช่วงอายุ 11-19 ปี โทรเข้ามาปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตทางสายด่วน 1323 มากถึงประมาณ 10,000 สาย จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าปัญหาสุขภาพจิตที่พบบ่อยที่สุดในกลุ่มวัยรุ่นมี 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ความเครียดและวิตกกังวล ร้อยละ 51.36 (2) ปัญหาความรัก ร้อยละ 21.39 (3) ภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 9.82 ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนถึงปัญหาและความท้าทายที่เด็กและเยาวชนในปัจจุบันเผชิญ โดยจากการสำรวจผลสภาพปัญหาในระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ พบว่า มีสาเหตุและที่ทำให้ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนขาดประสิทธิภาพ มี 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านนักเรียน คือ การมาโรงเรียนสาย ขาดเรียน หนีเรียนในบางชั่วโมง การหนีโรงเรียนไปมั่วสุมในสถานที่ต่างๆ พฤติกรรมชู้สาว นักเรียนสูบบุหรี่หรือการทะเลาะวิวาท และนักเรียนติดเกม (2) ด้านผู้ปกครอง คือ ปกครองมีรายได้น้อยไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่าย ครอบครัวแตกแยก นักเรียนต้องอยู่ในความปกครองของญาติ ผู้ปกครองมีความรู้น้อยใช้การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพ ทะเลาะวิวาทกันในครอบครัว ผู้ปกครองสูบบุหรี่ และดื่มสุราเป็นประจำ (3) ด้านครู คือ ครูไม่เข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือ ขาดข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเยี่ยมบ้านไม่ครบทุกคน การคัดกรองนักเรียนไม่ถูกต้องและไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง รวบรวมข้อมูล ไม่ครบทุกด้าน ครูที่ปรึกษาไม่จัดกิจกรรม

ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2563) ในปัจจุบันพบว่า นักเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ มีพฤติกรรมเสี่ยงเป็นจำนวนมาก ปัญหาสำคัญที่พบคือ ผู้ปกครองบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และมักให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งทำให้นักเรียนบางคนไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที และอาจเกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อตัวนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มักประสบปัญหาในการปรับตัวและต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่เป็นวิกฤตต่อชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กโตและวัยรุ่นที่มีความอ่อนไหวต่อสิ่งที่มากระทบ ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อจิตใจอย่างรุนแรง นอกจากนี้ สภาวะเหล่านี้อาจนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่พึงประสงค์ในสังคม ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการแก้ไขและป้องกันปัญหาอย่างเป็นระบบ (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้, 2565)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู บุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายแผนงานและแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ต่อไป จวบจนสามารถก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

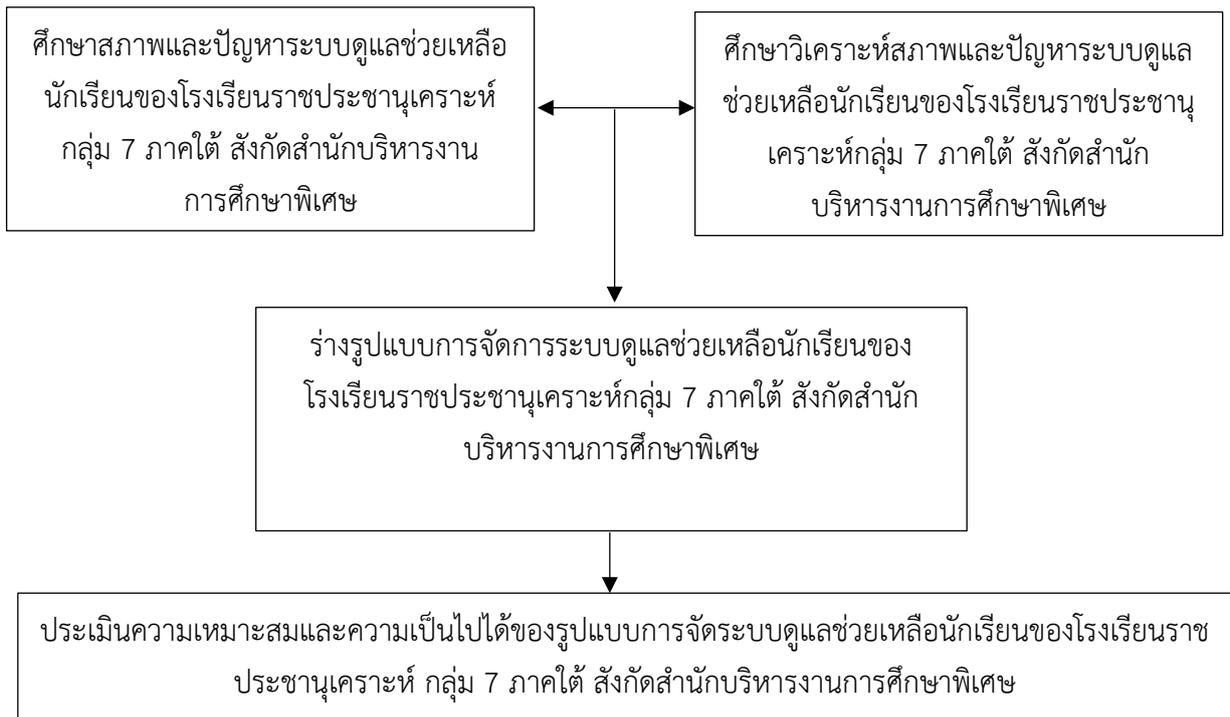
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สาระสำคัญในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 42 กำหนดให้ ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอนการปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนานักเรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียน พัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพโดยกำหนดลักษณะงานที่เกี่ยวกับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู ดังนั้น จึงกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพฐ.) ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ(5) การส่งต่อ ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาที่เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายสำคัญให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน โดยจะต้องมีการประเมินและรายงานทุกปีการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยดำเนินการอย่างเป็นระบบในการศึกษาสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาวิเคราะห์สาเหตุเพื่อร่างรูปแบบการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน ครู จำนวน 367 คน รวม 396 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน โดยใช้ผู้บริหารทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และครูผู้สอน 192 คน รวม 221 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผู้วิจัยจัดทำตารางการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาจากขั้นตอนที่ 1 รูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นำมาวิเคราะห์และยก่างรูปแบบ นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ดำเนินยก่างรูปแบบ และนำเสนอร่างรูปแบบ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำเสนอต่อไป นำร่างการสร้งรูปแบบมากำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน เพื่อสร้างรูปแบบ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 29 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 29 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) ร่างรูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2) แบบตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจักระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และคะแนนเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการรู้จักนักเรียนด้วยวิธีการที่มีความหลากหลาย รองลงมา ได้แก่ การนำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนด้านความปลอดภัยมาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อผลการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรอง รองลงมา ได้แก่ ในการดำเนินการคัดกรองนักเรียน สถานศึกษามีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษา

3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาจุดด้อยเป็นรายบุคคลตามระดับความสามารถ รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4) ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนและครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมในชั้นเรียนเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนและครูที่ปรึกษามีวิธีการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขที่หลากหลาย

5) ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิเคราะห์ปัญหานักเรียน และส่งต่อไปยังหน่วยงาน หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกในการส่งต่อนักเรียน

2. รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการดำเนินการสนทนากลุ่ม พบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางด้านผู้เรียน เช่น โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีความท้าทายในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ การพัฒนารูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งปัจจัยภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและพัฒนานักเรียนได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ การพัฒนารูปแบบการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ จะต้องยึดหลักการสำคัญที่ได้จากการศึกษา ยังต้องพิจารณาถึงความสำคัญของการประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดูแลและพัฒนานักเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1) หลักการ

1.1) ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualization) นักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของความสามารถ ทักษะส่วนบุคคล ความต้องการ และปัญหาที่ต้องเผชิญ ความแตกต่างเหล่านี้สามารถมาจากปัจจัยหลายประการ ดังนั้นการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนควรให้ความสำคัญกับการเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละคน การให้การสนับสนุนที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อช่วยให้พวกเขาสามารถพัฒนาและเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ การดูแลที่ปรับเปลี่ยนให้ตรงกับลักษณะเฉพาะของนักเรียนจึงเป็นการช่วยให้พวกเขาผ่านพ้นอุปสรรคและสามารถก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ได้

1.2) ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork) การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนแก่นักเรียนเกิดขึ้นในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ ครูและผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการวางแผนและดำเนินการด้านการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในบ้าน นอกจากนี้ ชุมชนก็มี

บทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายสนับสนุนที่เสริมสร้างการพัฒนาและช่วยเหลือเด็กในด้านต่าง ๆ การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างทุกฝ่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างระบบดูแลที่แข็งแกร่งและยั่งยืน

1.3) การป้องกัน (Prevention) ในเวลาที่เหมาะสม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เพียงแต่ต้องรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ต้องเน้นการป้องกันปัญหาตั้งแต่เนิ่น ๆ การมีการคัดกรองและระบุสัญญาณของปัญหาตั้งแต่ต้น จะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาและช่วยให้นักเรียนสามารถได้รับการช่วยเหลือได้เร็วขึ้น ซึ่งการป้องกันนี้สามารถทำได้ผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา การสนทนาเพื่อสร้างความเข้าใจในการตัดสินใจ หรือการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนและครูในชั้นเรียน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วก็ต้องทำอย่างทันที่ โดยให้การช่วยเหลือที่เหมาะสมและตรงจุด เพื่อให้นักเรียนสามารถผ่านพ้นอุปสรรคได้

1.4) การพัฒนาองค์รวม (Holistic Development) การดูแลนักเรียนต้องไม่จำกัดแค่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมหรือผลการเรียนเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการพัฒนาในอนาคต ทักษะชีวิต เช่น การตัดสินใจที่ดี การจัดการอารมณ์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ล้วนเป็นทักษะที่สำคัญที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง จะช่วยเพิ่มโอกาสให้นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญหน้ากับความท้าทายในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 2.1) ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของนักเรียน
- 2.2) ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรม
- 2.3) สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย
- 2.4) เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง
- 2.5) ส่งเสริมทักษะชีวิตและการปรับตัวในสังคม
- 2.6) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาของนักเรียน
- 2.7) การพัฒนาเครือข่ายหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

3) กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษาได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมนักเรียน (4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา (5) การส่งต่อ

4) บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงต้องมีผู้รับผิดชอบ ดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ ตามขั้นตอนและกระบวนการที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะช่วยให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย (1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) (3) คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ)

5) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.1) ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ การมีส่วนร่วม

ร่วมของผู้บริหารจะช่วยส่งเสริมให้ระบบการดูแลนักเรียนได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ และมีความยั่งยืนในการดำเนินการ

5.2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยต้องมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขในการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน รวมถึงการส่งเสริมให้ครูแต่ละคนสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถในการดูแลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ การประสานงานที่ดีช่วยให้ข้อมูลและการตัดสินใจในการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน การทำงานร่วมกันในที่นี้จะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถติดตามและดำเนินการตามแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4) ครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การทำงานร่วมกับผู้บริหาร ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาสามารถจัดการกับปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5) การอบรมให้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน การฝึกอบรมนี้ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความพร้อมในการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.6) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสื่อสารที่ดีจะช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความก้าวหน้าในการช่วยเหลือถูกต้องและทันเวลา

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ความเหมาะสมและของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมาได้แก่ บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และหลักการและเหตุผล การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ ความเป็นไปได้ของ รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านหลักการ และเหตุผล การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักการ รองลงมา ได้แก่ ประโยชน์และคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แสดงให้เห็นว่า การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีการดำเนินการในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องสะท้อนว่าการส่งเสริมนักเรียนเป็นด้านที่มีการดำเนินงานดีที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด นั้นหมายถึงโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี รองลงมา คือ กระบวนการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเน้นการตรวจสอบและประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อหาสัญญาณความเสี่ยง การส่งต่อเป็นอีกหนึ่งด้านที่ได้รับการ

ประเมินในระดับดี ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักเรียนได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก เมื่อโรงเรียนไม่สามารถจัดการได้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับกลาง หมายถึง โรงเรียนยังมีความท้าทายในเรื่องการป้องกันปัญหาและจัดการกับพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แม้จะเป็นปัจจัยสำคัญในระบบดูแล แต่กลับเป็นด้านที่มีการประเมินต่ำที่สุด อาจเนื่องจากการจัดการที่ยังขาดความลึกซึ้งหรือการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็น การประเมินชี้ให้เห็นถึงการที่โรงเรียนต้องเผชิญในการดูแลนักเรียนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แม้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการช่วยเหลือนักเรียน แต่กลับเป็นด้านที่มีข้อจำกัดหลายประการ การปรับปรุงระบบดูแลนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการสนับสนุนด้านทรัพยากรที่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติกรณ์ นิสสัย (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนนี้อยู่ในระดับที่ต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การพัฒนานักเรียน การป้องกัน และการส่งเสริม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการดูแลนักเรียนในทุกมิติ เพื่อให้การช่วยเหลือและการพัฒนานักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ ญัฐธัญย์ รุ่งกลิ่นขจรกุล (2559) ได้ทำการศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาบะซัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การดูแลช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า การส่งต่อนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างมีระเบียบและรวดเร็ว ส่วนงานวิจัยของ กฤษณ์นิช พุทธิระ (2564) ซึ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) ได้พัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนออกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไข การส่งต่อ และการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยผลการใช้รูปแบบนี้พบว่าอยู่ในระดับสูงในทุกด้าน ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่า รูปแบบที่พัฒนานั้นสามารถใช้ได้ผลจริงและควรได้รับการนำไปใช้ในโรงเรียนอื่น ๆ

2. รูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการและขั้นตอน (4) บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (5) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ระบบนี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแก้ไขปัญหาในรูปแบบที่เป็นองค์รวม ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากระบบนี้ทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นองค์รวม การคัดกรองพฤติกรรมและการติดตามนักเรียนช่วยให้สามารถตรวจจับความเสี่ยงได้ตั้งแต่ต้น การทำงานเชิงรุกนี้ทำให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติกรณ์ นิสสัย (2558) เรื่อง "การศึกษากิจการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3" ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่า ระบบการคัดกรองนักเรียนควรมีความชัดเจนและเป็นระบบ

เพื่อที่จะแยกนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงออกมาและให้การพัฒนาในลักษณะเฉพาะ ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น หนึ่งในข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ การที่ครูควรมีการพบปะกับผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้สามารถติดตามและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ยังควรเยี่ยมบ้านของนักเรียนทุกคนเพื่อทำความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่นักเรียนเผชิญอยู่ ซึ่งการเยี่ยมบ้านจะทำให้ครูและผู้ปกครองมีการประสานงานกันได้ดียิ่งขึ้นในการดูแลและพัฒนาเด็กนักเรียน ในด้านการพัฒนานักเรียน การตรวจสอบและติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะรายบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนอาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน ซึ่งการจัดการสอนเสริมตามความจำเป็นและการตั้งกฎระเบียบที่ชัดเจนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะช่วยให้เกิดการพัฒนาและการปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้การแก้ปัญหานักเรียนยังจำเป็นต้องมีการประสานงานร่วมกับผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การดูแลมีความรอบคอบและครอบคลุมทุกมิติ โดยเฉพาะในเรื่องการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน เช่น สภาพแวดล้อมที่อาจมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ปัญหาครอบครัวหรือปัญหาสังคม สุดท้าย โรงเรียนควรจัดกิจกรรมโฮมรูมที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของนักเรียน นอกจากนี้ยังควรมีการหาทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียม

3. ความเหมาะสมและของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา ได้แก่ บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและหลักการ และเหตุผล การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการสนับสนุนที่ดีในการช่วยเหลือนักเรียน รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ของครูและผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจน การมีกระบวนการและขั้นตอนที่เหมาะสม และหลักการในการจัดระบบที่มีเหตุผลชัดเจนสำหรับความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านหลักการ และเหตุผล การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ (2559) เรื่อง "รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6" ได้ศึกษาถึงการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูง โดยเฉพาะในด้านการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้รับคะแนนสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีข้อค้นพบสำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการสร้างวัฒนธรรมในระดับโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนถึงความสำคัญของระบบนี้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ควรมีการติดตามและ

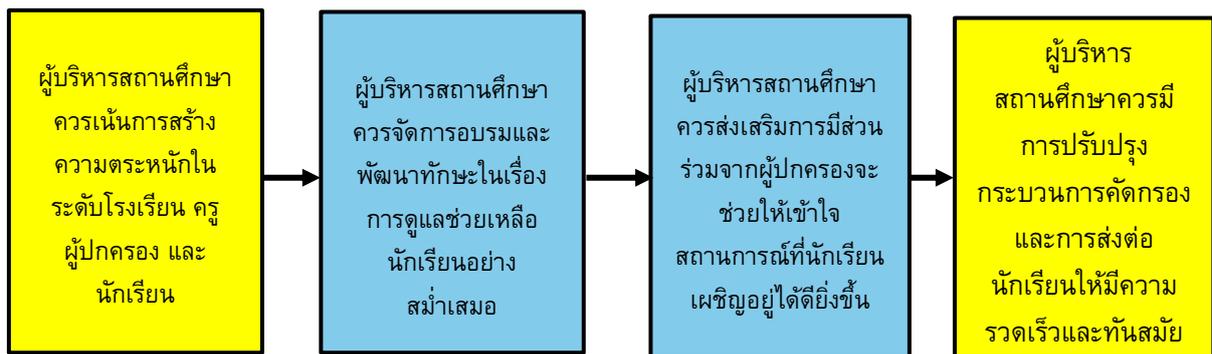
ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการอบรมและพัฒนาทักษะในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการรับมือกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างทีมงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถหลากหลายและสามารถให้คำปรึกษาได้ทันทั่วที่จะเป็นการส่งเสริมบทบาทของครูและผู้ดูแลได้เป็นอย่างดี

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ที่นักเรียนเผชิญอยู่ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงชุมชนที่เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยสำหรับนักเรียน การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนจะทำให้การดูแลนักเรียนมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและผู้ปกครอง

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงกระบวนการคัดกรองและการส่งต่อนักเรียนให้มีความรวดเร็วและทันสมัยมากขึ้น การคัดกรองที่แม่นยำและมีความละเอียดอ่อนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถระบุปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการในการคัดกรองที่สอดคล้องกับปัญหาและความท้าทายของนักเรียนในปัจจุบัน

สามารถสรุปได้ดังแสดงในภาพภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการสร้างความตระหนักในระดับโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนถึงความสำคัญของระบบนี้ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เช่น การจัดตั้งทีมงานเฉพาะทางเพื่อดูแลกลุ่มนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูงหรือมีปัญหาพฤติกรรมซับซ้อน รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในด้านจิตวิทยาและการแนะแนวอย่างใกล้ชิด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการอบรมและพัฒนาทักษะในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอบรมด้านจิตวิทยาเด็ก การจัดการปัญหาพฤติกรรม และการทำงานร่วมกับนักเรียนในภาวะเสี่ยงสูง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการรับมือกับปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างทีมงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถหลากหลายและสามารถให้คำปรึกษาได้ทันทั่วที่จะเป็นการส่งเสริมบทบาทของครูและผู้ดูแลได้เป็นอย่างดี

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองจะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ที่นักเรียนเผชิญอยู่ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงชุมชนที่เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยสำหรับนักเรียน การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนจะทำให้การดูแลนักเรียนมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและผู้ปกครอง เช่น การประชุมหรือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของนักเรียนระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงกระบวนการคัดกรองและการส่งต่อนักเรียนให้มีความรวดเร็วและทันสมัยมากขึ้น การคัดกรองที่แม่นยำและมีความละเอียดอ่อนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถระบุปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา นอกจากนี้ กระบวนการส่งต่อควรมีการประสานงานที่ชัดเจนระหว่างโรงเรียน ครู ผู้เชี่ยวชาญ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมรุนแรงไปยังผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาหรือคลินิกสุขภาพจิตที่สามารถให้การดูแลเฉพาะทางได้ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการในการคัดกรองที่สอดคล้องกับปัญหาและความท้าทายของนักเรียนในปัจจุบัน เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อประเมินสภาพจิตใจของนักเรียนในเบื้องต้น หรือการจัดตั้งทีมงานที่มีความรู้เฉพาะด้านในการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านครอบครัว สังคม การศึกษา หรือปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อให้การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถครอบคลุมและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

2. การศึกษาความแตกต่างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น ภาคเหนือ ภาคกลาง หรือภาคอีสาน จะช่วยให้เห็นภาพรวมของความท้าทายและปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบในอนาคต

3. การวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการศึกษาวิธีการหรือกิจกรรมที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่หลากหลาย

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การใช้แอปพลิเคชันสำหรับการคัดกรองนักเรียนหรือการติดตามพฤติกรรม เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการปัญหาพฤติกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). *คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กด้อยโอกาส*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563 – 2565)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษฎีกัญญา พุทจักระ. (2564). *การพัฒนาแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยคริสเตียน). <https://kku.world/qo8ke9>
- จตุติกรณ์ นิสสัย. (2558). *การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

- ณัฐรัตน์ รุ่งกลิ่นขจรกุล. (2559). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอด่านช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- เบญจวรรณ นุ่นทอง และคณะ. (2561). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(71), 188-193.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2551). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ภูมิพัฒน์ ศรีวิชิตพัฒน์. (2565). กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทย จากการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 9(1), 71-86.
- โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 7 ภาคใต้. (2565). *รายงานรายงานประจำปี 2564*.
<https://www.rajk.org/rajk-school/southern-region.html>
- ศิริโรจน์ ผลพันธิน และคณะ. (2565). การเรียนแบบผสมผสานและยืดหยุ่น: การจัดการเรียนแบบพลวัตในภาวะถดถอยทางการศึกษา. *คุรุสภาวิทยาจารย์*, 3(2), 18-29.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.
- องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ประเทศไทย. (2554). *การวิเคราะห์สถานการณ์เด็กและสตรี พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.
- อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ. (2559). *รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.